

Metdepenningen moest rekenen, waren zeker geen voorstanders van troebelen. De oorzaak van de rellen is naar ons oordeel te vinden in de crisis in de katoenindustrie, in de ellendige levensomstandigheden van de massa en in het onpsycho-
logisch opreden van de overheid en het leger.

Om te eindigen moeten we nog op een kleine vergissing van Fris wijzen: op voornoemde blz. zegt Fris, dat te Gent in 1841 het aantal vondelingen 618 bedroeg; in werkelijkheid bedroeg het aantal vondelingen voor dit jaar 125, maar het aantal kinderen ten laste van het gesticht voor vondelingen en verlaten kinderen beliep 618.

In 1839 was er te Gent veel armoede, deze toestand zal nog erger worden in de jaren 1845-1847. Hierover later meer.

M. STEELS

Bronnen:

1. De kranten De Gazette van Gend, Den Vaderlander, Le Mes-
sager de Gand.
2. Dr. Th. Luyckx: Politieke Geschiedenis van België.
3. E. Voordeckers: Bijdrage tot de geschiedenis van de Gent-
se pers. Repertorium (1667-1914) (Leuven, 1964).
4. J. Kuypers: Jacob Kats, agitator (Brussel, 1930).
5. V. Fris. Histoire de Gand (Gent, 1930).
6. J. Dhondt: Woelingen te Gent in 1848 (Handelingen Maat-
schappij Geschiedenis en Oudheidkunde. Gent, 1948).

* * * * *

DE GENTSE DIERENTUIN

Antwoord op vraag 28 van de Heer J. Dhondt (jg. I nr. 11).

De bloei van de Antwerpse diertuin deed bij enkele Gente-
naars de gedachte rijzen ook te Gent een dierentuin op te
richten. Ze vormden een commissie, die in maart 1851 een
overeenkomst sloot met de eigenaars van de Muinkmeersen en
kochten een groot stuk grond. De 12 april 1851 werd de Maat-
schappij van Natuurlijke Geschiedenis gesticht. Naar de plans
van architect Pauli werd het park aangelegd. "Dicht bij de
spoorweg bevindt zich het voornamelijk gebouw in Byzantijnse
stijl, dat tot verfrissingszaal dient en waar in het beneden-
gedeelte de roofzoogdieren en de papegaais opgehouden worden.
Het is gebouwd volgens de tekening van de Heer Pauli en de
binnenzalen zijn geschilderd door de Heer De Vriendt.

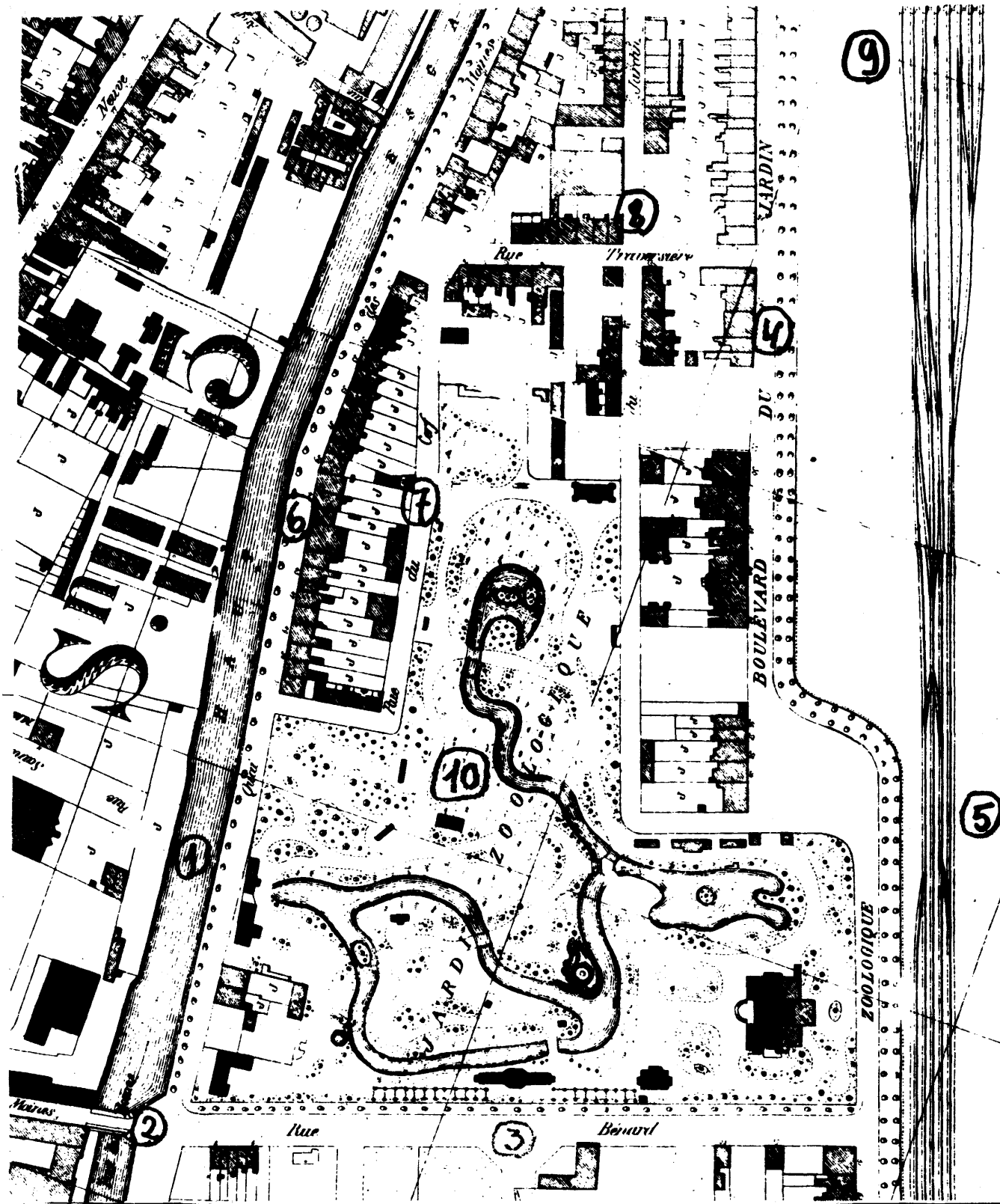
Meer langs de oostzijde zijn de apenpaleizen en de kooien der roofvogels; ten zuidoosten bewondert men de berenkuil in de vorm van een oud kasteel met kantelen en schietgaten; dicht daarbij is de tent voor de dromedaris.

Ten zuidwesten vindt men de huisjes der kangoeroes, ten westen zijn de hokken der fazanten en watervogels. Te midden, een weinig noordwaarts, verheft zich boven een met veel smaak en kunst aangelegde rots, aan welker voet een draak water spuwt, een ijzeren paviljoen; waaronder op bepaalde dagen de krijgsmuzieken de bevalligste stukken uitvoeren. Dicht bij de ingang, ten zuidoosten, zijn de stallingen in Zwitserse rustieke vorm, waarin de zeboes, buffel, runderen, zebra's, enz. tegen de koude beveiligd worden. In zijn geheel is het park met waterlopen doorsneden, waarin verschillende soorten van zwemvogels in menigte zwemmen en duiken. Hier en daar ziet men schone, bevallige hutjes, door omheiningen omsloten in welke herten, lama's, schapen, geiten huizen en buiten de hutjes wandelen en grazen".(1). De tuin had een oppervlakte van 6,04 ha. Een persoonlijk jaarabonnement kostte 15 F., een familieabonnement 25 F., tevens moest de eerste maal 10 F. als aanvaardingsgeld worden betaald. Niet-abonnementen betaalden een frank voor de toegang; op zondagen en feestdagen werden werklieden en soldaten van 8 tot 13 uur toegelaten voor 20 centimes. In september 1858 besloot de gemeenteraad de Dierentuinalaan, die reeds gemiddeld 14,75 m breed was, te brengen op 20 m. breedte. Als motivering lezen we "Il rendra moins dangeureux la circulation des voitures les jours de fête. Planté d'une double rangée d'arbres il contribuera dans une plus forte mesure à l'embellissement de ce quartier de la ville". Vanaf 1860 schonk het stadsbestuur een toelage van 1000 F. aan de vereniging op voorwaarde dat de leerlingen van de stadsscholen en van de weeshuizen jaarlijks de dierentuin kosteloos mochten bezoeken.

De dierentuin speelde lang een voorname rol in het mondaine leven van de burgerij. Op het einde van de 19e eeuw werd de burgerij aangetrokken door nieuwe mogelijkheden, voornamelijk een verblijf aan zee; hierdoor daalde het aantal abonnementen. In januari 1904 besloot een ledenvergadering de dierentuin te likwideren.

In april werden de dieren verkocht. Volgens de reporter van de Gazette van Gend had de openbare verkoping talrijke liefhebbers aangelokt. Hij herinnert zich als knaap er nog leeuwen gezien te hebben. Enkele dieren werden gekocht voor de dierentuin te Antwerpen, alsook voor deze te Keulen en te Berlijn. De totale opbrengst beliep 12732 F.

Enkele prijzen: fazanten, pauwen, pelikanen: van 20 F tot 50 F per stuk, kangoeroes: van 230 F tot 250 F, vier herten: 120 F, 180 F, 200 F, 270 F, een buffel: 310 F, apen:

PLAN VAN DE DIERENTUIN IN 1878

uit Plan van Gevaert en Van Impe - schaal 1 / 2500

1	Schelde	5	Spoorweg	8	Hofstraat
2	Muinkbrug	6	Muinkkaai	9	Zuidstation
3	Benardstraat	7	Hertzstraat	10	Dierentuin
4	Dierentuinlaan				

van 15 F tot 30 F, beren: van 21 F tot 40 F.

Volgens sommige verhalen werd de olifant opgegeten. Dit is een vergissing. In werkelijkheid werd het vlees van een grote beer opgegeten. De G. van G. schrijft op woensdag 4 mei: "Maandagavond is het vlees van de grote beer, aangekocht door de Heer Hillaert, aan een groot aantal vrienden en kennissen ten beste gegeven. De genodigden hebben het zich goed laten smaken, maar waren nadien zo dorstig, dat de zestig deelnemers 120 flessen wijn en 75 flessen champagne geleedigd hebben".

Wat gebeurde nu met de olifant Jack? Hij werd gekocht voor 350 F door F. Hillaert, alias Sieske de Gistmarchand, P. Damman en L. Lamont met de bedoeling het dier in Engeland te verkopen. Ze slaagden echter niet in hun opzet; in mei werd de olifant in de dierentuin doodgeschoten. De huid werd verkocht te Londen voor 137,50 Fen woog 550 kg; 1975 kg. vlees werden verkocht aan 12 centimes per kg aan een worstenfabriek in Nederland.

Wat gebeurde nu met de tuin? De 3500 aandelen van 100 F van de maatschappij hadden sedert 1851 nooit interest opgebracht en werden rond 1900 verhandeld voor een bedrag tussen 30 F en 40 F. Er werd gepoogd de tuin openbaar te verkopen; de instelprijs bedroeg 500000F, maar er kwamen geen kopers opdagen. In mei 1905 kocht de stad Gent de oude dierentuin voor 515000F. Het terrein werd verkaveld: een nieuwe laan van 20 m breedte werd aangelegd dwars door de dierentuin tussen de Diertuinlaan en de Muinkkaai: de huidige Muinklaan; de Hofstraat en de Hertogstraat werden verlengd tot aan de reeds bestaande Benardstraat.

Tussen de vierhoek gevormd door de Benardstraat, Hertstraat, Muinklaan en Hofstraat werd een park van 15 ha aangelegd, waarin de mooiste bomen van de dierentuin werden behouden, evenals de vijver. Tussen de oude delen van de Hofstraat en de Hertstraat op ongeveer 100 m van de Muinklaan werd een nieuwe straat aangelegd, de Lamastraat. De ruimte ongeveer een ha. tussen deze vier wegen werd ongeveer 1 m. opgehoogd en werd gebruikt als speelplein en oefenplein voor de burgerwacht. Ongeveer drie ha. grond werd verkocht voor bouwgrond; 6075 m² werd verkocht aan de spoorwegen. Wat later werden aan de Lamastraat 52 werkmanshuizen gebouwd, in 1910 bewoond door 245 personen. Elk huis had een voorkamer, een keuken en een achteruit met pomp en toilet, op de eerste verdieping waren twee slaapkamers, daar boven een mansarde en een zolder. De huisjes werden in het begin enkel verhuurd aan arbeiders van de fabriek Lousberg (2).

In 1929 werd het plein door de Buffelstraat in twee gedeeld en de overblijvende terreinen werden verkocht voor bouwgrond.

177.

BRONNEN:

- (1) E. Campens: De Gentsche Dierengaerde (Uitgaven van het Willemsfonds, nr. 8).
- (2) P. de Buck: De beluiken binnen de stad Gent (1911).

Overige bronnen: Verslagen gemeenteraad, Jaarverslagen van de stad Gent, de Gazette van Gent.

Nota:

Voor belangstellenden, hier enkele verkoopprijzen van de gronden:

A. In 1906:

Muinkdreef: 140,58 m² - 4925 F - 35 F per m²

Hertstraat: 196,57 m² - 7475 F - 38 F per m²

B. In 1929

Muinkdreef: 210 m² - 42000 F - 200 F per M²

Hofstraat : 105,2 M² - 7890 F - 75 F per m²

Buffelstraat: 105 M² - 7940 F - 75,60 F per m²

Lamastraat: 100 m² - 7520 F - 75,20 F per m²

* * * * *

WAT MET DE ST.-ANNAKERK?

Wij hebben in de kranten kunnen lezen dat de St.-Annakerk dringend zou moeten hersteld worden en dat er een bijeenkomst zou plaats grijpen tussen vertegenwoordigers van verschillende openbare besturen, technische diensten en de Kerkfabriek van St.-Anna.

Wij werden er op voorbereid dat een algemene restauratie te duur zou uitvallen en op die bijeenkomst zou dan beslist worden of men zou overgaan tot de restauratie, ofwel of men de kerk dan maar zou slopen.

Personen die door de kranten bestempeld worden als "bevoegden-terzaken" houden voor dat een algehele restauratie onverantwoord zou zijn, en anderen die door dezelfde kranten "vooruitstrevende technici" worden geheten, stellen voor de kerk te slopen en op de vrijgekomen plaats een parking aan te leggen.

Het ligt zeker niet in onze bedoeling de St.-Annakerk te willen verheffen tot een pareltje van onze architectuur, maar een kerk die hier 120 jaar staat maakt definitief deel uit van het stadsbeeld. En het is ondenkbaar ze te doen verdwijnen om er een parking van te maken. Trouwens, wanneer wij alle kerken moesten afbreken die moeten gerestaureerd worden, dan bleef er na enkele jaren in gans ons land geen enkel kerk over... buiten de eigentijdse groteske monsters dan, die door "vooruitstrevende architecten" geconcipieerd werden en die men ons als "kerken" tracht te verkopen.